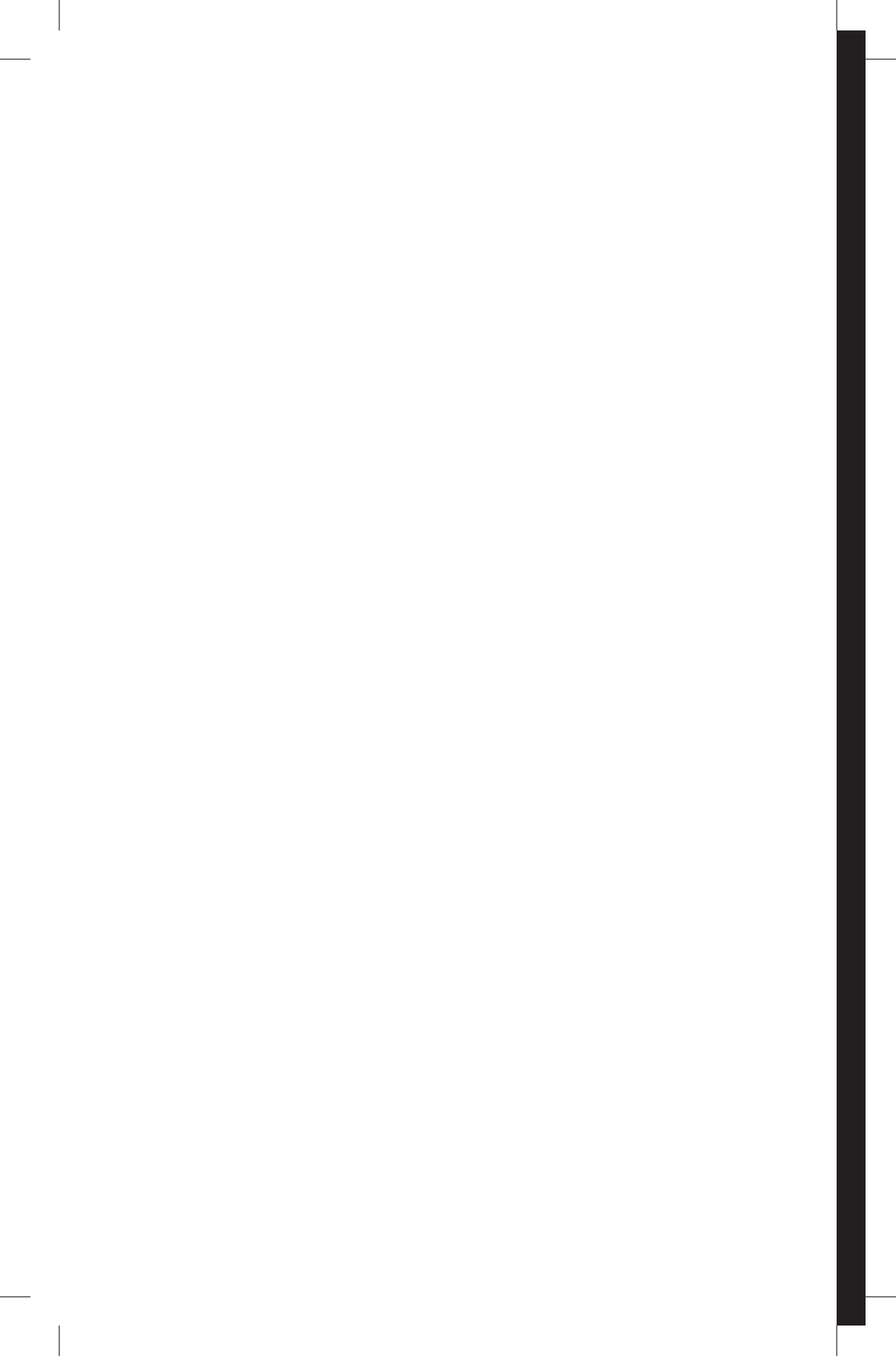

MIEKE VAN HECKE

Misjoe Verleyen & Patrick Martens

MIEKE VAN HECKE

LANNOO
CAMPUS

D/2014/45/209 – ISBN 978 94 014 1761 7 – NUR 840

Vormgeving omslag: DE WITLOFCOMPAGNIE

Vormgeving binnenwerk: Fulya Toper

Beelden: Eigen collectie, tenzij anders vermeld.

Coverbeeld: © BelgaImage

Beeld p.48-49: Gober, Robert (b. 1954): Open Playpen, 70,00 0 70,00 0,00 (A) 1987. New York, Museum of Modern Art (MoMA). Enamel paint on wood, 25 1/2 x 35 3/4" (64.2 x 90.8 x 90.8 cm). Gift of Werner and Elaine Dannheisser. Acc. n.: 171.1996. © 2014. Digital image, The Museum of Modern Art, New York/Scala, Florence

© Misjoe Verleyen, Patrick Martens & Uitgeverij Lannoo nv, Tiel, 2013.

Uitgeverij LannooCampus maakt deel uit van Lannoo Uitgeverij, de boeken- en multimediodivisie van Uitgeverij Lannoo nv

Alle rechten voorbehouden.

Niets van deze uitgave mag verveelvoudigd worden en of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgeverij LannooCampus
Erasme Ruelensvest 179 bus 101
3001 LEUVEN
BELGIË
www.lannoocampus.be

INHOUD

Proloog	7
HOOFDSTUK 1	
Het was een veilig gezin	9
HOOFDSTUK 2	
De volledige gelijkheid is niet verworven voor vrouwen	31
HOOFDSTUK 3	
Opvoeden is van een vierkante tafel de hoeken afronden	49
HOOFDSTUK 4	
Verbondenheid is de sleutel van het christelijk middenveld	69
HOOFDSTUK 5	
Het geloof zonder actie is dood	85
HOOFDSTUK 6	
Water, wolken, muziek, taal en samenzijn	107
HOOFDSTUK 7	
De wetten mogen geen keurslijf zijn	119

HOOFDSTUK 8	
In eer en geweten keuzes maken	133
HOOFDSTUK 9	
Echt leiderschap wordt je gegeven	151
HOOFDSTUK 10	
Onderwijs kan onmogelijk neutraal zijn	171
Naschrift	203

PROLOOG

Opdracht: een boek waarin Mieke Van Hecke vrijuit praat over alles wat haar bezighield en bezighoudt.

De hoofdpersoon: Mieke.

Kind uit een arbeiderswijk dat door intelligentie en werkracht carrière maakt, daarbij geholpen door sociale wetten die haar vader mee verwezenlijkt.

Baloo, akela, overtuigde scout die nog steeds de tranen in de ogen krijgt bij het beloftelied, maar daar ook haar levensmotto aan overhoudt: iedereen, ook en vooral de zwakste en de traagste, moet mee kunnen.

Mieke. Juriste, politica, nuchtere idealiste.

Mieke. Gelovig op een bijzonder kritische manier.

Mieke. Feministe zonder barricade.

Mieke. Echtgenote, moeder, oma.

En dan natuurlijk Mieke Van Hecke, directeur-generaal van de grootste onderwijskoepel, het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs.

Allemaal rollen die in alle gesprekken doorbreken.

Aan de andere kant van de tafel: twee journalisten die – geloof het maar – de allereerste interviews met de nieuwe baas van de Guimardstraat afnamen. Een erg zenuwachtige baas toen nog, die een beetje onwennig en niet altijd even samenhangend haar visie verwoordde. Maar dat veranderde snel.

Het materiaal: een tas vol krantenknipsels die we zelf al bijeen gezocht hadden. Geen ideeën op papier. Eén toespraak die we konden citeren. Alles zit in haar hoofd.

Gesprekken dus. Tien thema's. Vanaf de ijskoude februari-maand van 2013 doorheen een warme zomerdag in Beervelde, naar de zachte winter van 2014.

Lange gesprekken. Soms gingen ze alle kanten uit door het enthousiasme waarmee Mieke haar mening vertolkte en verdedigde. Zeker als we haar bewust uitdaagden met: 'Dat geloof je toch zelf niet?'

Soms traag geformuleerd, waarbij de stiltes even belangrijk waren als de uitspraken. En bijzonder moeilijk uit te schrijven.

Soms uiterst gestructureerd en overdacht.

Maar altijd eerlijk en fascinerend.

Elk gesprek werd bekroond met een etentje waarbij we eigenlijk een bandopnemer hadden moeten meenemen, want het gesprek liep gewoon door.

Al die gesprekken staan in het boek. Ze geven een beeld van Mieke. Of beter: van de vele facetten van haar persoon. Maar ze geven vooral weer hoe ze leeft en denkt: van het persoonlijke naar het publieke forum, van het abstracte naar het concrete. En vice versa. Om het in haar woorden te zeggen: Absoluut!

1 / HET WAS EEN VEILIG GEZIN

De jaren vijftig van de vorige eeuw. De Tweede Wereldoorlog is bijna verteerd en ons land herstelt van een harde en verwoestende periode. Het sociale stelsel zoals we dat vandaag kennen, wordt in de steigers gezet en komt op kruissnelheid. Sociale mobiliteit wordt beschermd en mogelijk gemaakt door wetten. De Wereldtentoonstelling van 1958 zit eraan te komen en opent de deur naar de 'golden sixties'. In het overwegend katholieke Vlaanderen zitten de wereld en het leven dan nog eenvoudig in elkaar. Socialisten en liberalen vormen andere, kleinere 'families', die moeten opboksen tegen de katholieke zuil. Je behoort ertoe en hij bepaalt je leven. School, parochie, jeugdbeweging, ouders: ze geven dezelfde boodschap door. De veiligheid is duidelijk, de duidelijkheid veilig.

**Boudewijn de
Groot**
Testament

*'Verder niets, er zijn alleen nog een
paar dingen
die ik houd omdat geen mens er iets
aan heeft.
Dat zijn mijn goede jeugdherinne-
ringen,
die neem je mee zolang je verder leeft.'*

HET POSITIEVE

Ik ben absoluut geen piekeraar. Wat gisteren negatief was, is voorbij. Sommige dingen waren niet leuk, maar morgen is er een andere dag. Er is zo weinig wat me echt belast. Zelfs als er thuis een conflict was, bleef dat niet hangen.

Als ik de analyse maak van mijn tijd in de politiek, dan weet ik wel dat er zeer harde momenten waren, maar ik draag vooral de goede mee. Bovendien droeg ik in die periode nooit echt zelf de eindverantwoordelijkheid: er was de fractie en de partij. Nu is dat anders. Het is de eerste baan waarin ik echt alleen de eindverantwoordelijkheid draag. Sinds ik directeur-generaal van het VSKO ben, heb ik nog weinige nachten echt doorgeslapen. Ik ga er nu minder zorgeloos doorheen. Maar toch: ik behoud wat positief is, het negatieve is bij mij altijd minder zwaar. Welk woord past dan het best? Naïef? Een zekere onschuld? Ik noem het liever optimistische weerbaarheid.

ROOTS

Ik ben geboren in 1947, als tweede van drie kinderen. Officieel heet ik Maria Jozef Dorothea. Dorothea was de lievelingsnaam van mijn peter, die eigenlijk boos was dat ik niet zo mocht heten. En Maria en Jozef: die twee namen hebben we allemaal. Ik lach daar soms mee, het lijkt wel of we die namen kregen om zeker te zijn dat we goed zouden terechtkomen.

Pas in het eerste jaar van de middelbare school ben ik Mieke gaan heten. Mijn leerkracht Frans sprak Maria uit als 'Maarjaa', met die langgerekte Gentse klinkers. Dat vond ik zo verschrikkelijk lelijk! Een meisje dat ook bij de gidsen was, vertelde me dat ze ook Maria heette. Maar thuis en aan al haar vriendinnen

had ze gezegd dat ze alleen nog zou luisteren naar de naam Mieke. Ik heb dat dan ook gedaan en dat ging vrij vlot, tenminste thuis en op school, mijn doopmeter bleef Marie zeggen.

Zo'n naamsverandering heeft natuurlijk wel gevolgen. Toen ik voor het eerst op een verkiezingslijst stond, moest ik een notariële akte van bekendheid hebben die verklaarde dat Maria Van Hecke bekend was als Mieke. Ik vond dat raar, omdat Mieke een courante afgeleide is van Maria. Maar ik heb het geaccepteerd. Officiële documenten teken ik tot vandaag als Maria en tussen haakjes Mieke.

Ik heb twee broers. Dat ik het enige meisje was, had zijn voordelen. Mijn vader was een autoritair man, met strenge regels. Hij geloofde echt dat die strakke regels voor ons het beste waren. Dat was lastiger voor mijn broers dan voor mij. Ik zag vroeg in dat die strengheid een compensatie was voor een kwetsbaarheid die hij niet wou tonen.

Waarom wist ik dat zo vroeg? Ik heb twee keer op sterven gelegen: vlak na mijn geboorte en toen ik vijf jaar was. Ik had toen een dubbele longontsteking met allerlei complicaties.

Ik zat toen al in de eerste klas en mocht dus mijn eerste communie doen. Dat gebeurde noodgedwongen in de woonkamer thuis. Ik heb daar nog echte herinneringen aan: het versierde bed in de woonkamer, de kast waarop alles stond om de mis te doen, de onderpastoor die de mis deed. Het was meteen een gelegenheid om me de ziekenzalving, de laatste sacramenten dus, te geven. Ik besepte echt niet dat ik kon doodgaan. Ik zou zelfs niet weten hoe een kind van vijf zich kan voorstellen wat doodgaan is. Ik wist het alleszins niet. Ik was ook in mijn onmiddellijke omgeving nog niet geconfronteerd met de dood. Mijn grootouders leefden nog, en ik herinner mij geen sterfgeval in de familie of vriendenkring. Mijn moeder had me feestelijk gekleed, mijn vader droeg me van mijn slaapkamer

naar beneden en de tranen liepen echt over zijn gezicht. Dat is me altijd bijgebleven: die strenge, autoritaire man waarvoor iedereen zo bang was en die ineens zo erg hilde, die zo kwetsbaar was.

Dat alles speelde later mee. Voor mijn vader was ik iemand die beschermd moest worden. De regels waren voor ons drieën dezelfde, maar ik kon er wel wat van 'afpitsen' en ik maakte daar ook gebruik van. Ik mocht meer dan de jongens, volgens mijn broers had ik bij hem echt wel een voetje voor. En ik mocht net zo goed als zij studeren, wat in die tijd zeker niet evident was. Vandaar dat ik vanaf de vijfde klas van de lokale school naar het Sint-Bavo-instituut verhuisde. Mijn vader vond immers dat we naar een goede school in de stad moesten, volgens hem de beste voorbereiding op verdere studies. Dus gingen mijn broers naar de jezuïetenschool Sint-Barbara en ik naar de Sint-Bavo Basisschool, een instelling van de Zusters van Liefde van Jezus en Maria, beter bekend als de Zusters van Liefde. Die hebben trouwens in 1931 de eerste Nederlandstalige humaniora voor meisjes in Gent gesticht.

ouders

Allebei mijn ouders waren via de Katholieke Arbeidersjeugd van Jozef Cardijn, waar ze elkaar leerden kennen, in de sociale beweging terechtgekomen. Cardijn keek op naar priester Adolf Daens en zijn strijd voor arbeidersrechten. Die strijd was voor ons een realiteit. Mijn overgrootmoeder werkte in wat ze de 'natte continu' noemden. Daar werd het vlas gekookt, voor het gesponnen kon worden. De vrouwen stonden daar blootsvoets in het slijk, het hete water tastte hun handen en voeten aan. De Gentse schrijfster Virginie Loveling zag dat nog in 1915

en noemde het 'de hel'. Veel van die vrouwen kregen miskramen omdat ze in die verschrikkelijke omstandigheden moesten werken. Ook mijn overgrootmoeder. Ze had acht miskramen en maar één kind is blijven leven, dat werd mijn grootmoeder.

Ook mijn grootouders aan vaderszijde gingen al als kind werken in de textielfabrieken. Mijn vader is geboren in 1925, in een beluik. Mensen kennen dat vandaag misschien niet meer, maar een beluik is een gang met aan weerszijden verschillende huisjes, één waterpomp en één toilet. Enkel aan heel goede vrienden vertelde hij dat. Maar hij kon en mocht studeren en werd industrieel ingenieur. Later werd hij vakbondsafgevaardigde van het ACV en klom op tot secretaris-generaal van de Landelijke Bediendencentrale van het ACV.

Mijn moeder kwam eveneens uit een bescheiden gezin. Haar vader was een beroepsmilitair, die werkte op de administratie van het Belgische leger. Het was een streng katholiek gezin. Zoals dat toen ging, mocht ze alleen naar de kajotters van Cardijn en later naar de vergaderingen van de Katholieke Arbeidersvrouwen. Die KAV heet sinds 2012 Femma. Kajotters en KAV, dat waren veilige activiteiten, onder de veilige kerktoren en onder het beschermend toezicht van de parochiepriesters.

Mijn moeder was een zeer goede leerlinge, bekroond met een gouden medaille als 'primus' aan het einde van het zesde en het achtste leerjaar. Als iemand dergelijke 'eretekens' kreeg, was er toen nog een feestelijke viering in de straat waar de bekroonde leerling woonde. Toch mocht zij enkel een verdere opleiding volgen in een huishoudschool. Er was niet genoeg geld thuis en een vorming 'snit en naad' werd ook gezien als een goede voorbereiding op het beredderen van het huishouden binnen het huwelijk. Toen ze een dactylowedstrijd won met een superresultaat, wilde een industrieel haar studies betalen, maar dat mocht ze van thuis niet aanvaarden. De misplaatste trots van 'wij zijn geen bedelaars'.

Dat mijn moeder niet gestudeerd had, was haar grote frustratie. Ze was zo graag onderwijzeres geworden. Ze had zoveel talenten: ze tekende schitterend, ze had een prachtige sopraanstem, ze organiseerde in KAV wat toen 'bonte avonden' heette. Ze kon een hele groep animeren en aansturen. Ze kon enorm goed organiseren. Maar ze vond zichzelf niets. Ze had een enorm gebrek aan zelfvertrouwen en ze was heel dienstbaar. Daar maakten we weleens misbruik van. We moesten helpen bij de vaat, maar ik zat vaak te lezen. Dan liet ze mij met rust en deed ze de hele vaat alleen.

Dat ze zo voor ons zorgde, was niet genoeg, integendeel: ze wilde ons bijhouden. Om daaraan te ontsnappen moesten we allerlei ernstige, vooral buitenschoolse activiteiten verzinnen om wat later te kunnen thuiskomen.

Haar dienstbaarheid had natuurlijk ook zeer mooie kanten. Onze vrienden waren altijd welkom en ze hielp hen ook. Ze kwam later, als we zelf een gezin hadden, nooit bij ons op bezoek zonder dat ze een kleinigheid meebracht voor de kinderen. Toen onze kinderen op kostschool waren, schreef ze hen bijvoorbeeld elke week. En nadat ze gestorven was, vonden we een doos waarin alle verjaardagskaartjes van tevoren geschreven waren. Die waren niet alleen voor familie en vrienden, maar ook voor kennissen en burens en iedereen van wie ze dacht dat het hun een plezier zou doen.

Dat is prachtig natuurlijk, maar er was een keerzijde. Ze liet ook gemakkelijk over zich heen walsen, door iedereen, ook door vreemden. Ze was 'braaf' en dat bedoel ik toch wel negatief: goedgelovig en zeer naïef. Ze had een heel negatief zelfbeeld. Ze was ook heel devoot en de manier waarop ze het geloof beleefde, was ook heel onderdanig: je draagt je lot, je komt niet in opstand.

Hoewel mijn ouders uit hetzelfde sociale milieu kwamen, zijn ze vrij snel uit elkaar gegroeid. Mijn vader maakte carrière, werd vakbondsvertegenwoordiger in de werkrechtshoofdradenraad, werd raadslid van het OCMW. Mijn moeder evolueerde niet mee. Mijn vader is thuis weggegaan toen ik 21 was, maar hij bleef wel zijn verantwoordelijkheid voor ons opnemen. Voor hij wegging, waren er natuurlijk spanningen, die ze maximaal voor ons verborgen hielden. Het was toch een warm en veilig gezin, al heb ik nooit gezien dat mijn ouders enige vorm van genegenheid voor elkaar toonden. Mijn moeder had echt behoefte aan knuffels, mijn vader had dat minder. Toch zouden we nooit het huis uitgegaan zijn zonder hem – als hij al thuis was – een zoen te geven. Eén zaak stond bij mij vast: ze hadden allebei het beste met ons voor en hebben zich veel ontzegd om ons een mooie toekomst te geven.

Mijn vader was altijd erg geïnteresseerd in wat wij vertelden: hij praatte en discussieerde graag en veel aan tafel over grote maatschappelijke thema's en vooral over politiek. Hij was een actief lid van het stedelijke CVP-bestuur en kon dus ook achtergrondinformatie bij de politiek geven. Daar is mijn interesse voor politiek ontstaan. Mijn vader leeft nog. Zeker tijdens mijn politieke loopbaan was hij mijn meest kritische 'supporter'. In mijn huidige functie moet hij af en toe passen voor de techniciteit van het thema 'onderwijs', maar in het maatschappelijke debat ventileert hij nog steeds zijn mening.

KINDERTIJD

Het was ook een boeiende tijd. Na de Tweede Wereldoorlog werd het hele sociale stelsel dat we nu kennen immers opgebouwd. De mensen die daaraan meewerkten, waren pioniers

en dat creëerde een groep gelijkgestemden en vrienden. Die brachten ook hun vrije tijd samen door. Elke zondag gingen we naar het ACV-lokaal en speelden daar met de kinderen van de andere vakbondsmensen.

We woonden in een rijtjeshuis in de Lavendelstraat in Gent. Het was een arbeiderswijk die aan het einde van de negentiende eeuw gebouwd was om de arbeiders van de fabrieken langs de verbindingsvaart te huisvesten. Omdat alle straten daar bloemennamen hadden, de Chrysantstraat, de Mimosastraat, de Dahliastraat enzovoort, staat ze tot vandaag bekend als de ‘Bloemekenswijk’.

Het was ook een echt rode wijk. Als we naar de mis gingen in de Sint-Vincentiuskerk, moesten we voorbij het socialistische Jean-Jaurès-huis. Dan werden we weleens nageroepen of uitgescholden, maar in de straat zelf was daarvan geen sprake, tenzij bij verkiezingen, dan werd het even spannend, want mijn vader was overduidelijk een CVP-ACV-militant.

Het was een echte arbeiderswijk met smalle straten, dezelfde arbeidershuizen, geen tuin, enkel een klein koertje. Ik leefde echt op straat, zat daar ook te lezen en te studeren. Zo gauw het goed weer was, speelden we op straat. We mochten dat doen, ook bij anderen iets gaan eten. Mijn moeder was overbezorgd en toch mochten we in de jeugdbeweging gaan, mochten we sport doen op school, mochten we letterlijk op straat leven. Als het maar geen geld kostte, want we hadden het thuis financieel niet breed: pianospelen bijvoorbeeld kon niet want dat was te duur.

Ik kon mijn humaniora doen in een gerenommeerde school omdat de meisjes van het Sint-Bavo-instituut een uniform droegen. Verder had ik een zeer bescheiden garderobe. Vergeet ook niet dat ik elke zondag het scoutsuniform droeg. Vandaar dat ik positief sta tegenover een uniform, want dan is er geen

vestimentaire concurrentie en is de afkomst van leerlingen minder belangrijk. Toch heb ik op Sint-Bavo nooit gevoeld dat we het thuis niet breed hadden. Mijn vriendinnen kwamen bij ons thuis en ik bij hen. Ook de meer welstellenden. Ik heb me nooit geschaamd omdat we in een klein huis woonden.

Ik vind dat ik een gelukkige kindertijd en jeugd heb gehad. Als ik het met één woord moet omschrijven, dan is het 'zingen'. Bij mij thuis werd er altijd gezongen, liedjes van iedereen en alle genres: het Vlaamse liederenrepertoire, Singet ende weset vro en de bijbehorende kampvuurliederen, Franse chansons, de golden sixties hitparade, negrospirituals en luisterliederen, en uiteraard opera, operette en musicals, één- en meerstemmig. Onze rijkhuisjes hadden dunne scheidingsmuren. De burens zetten hun radio's en later hun tv's af als wij begonnen te zingen.

Als ik aan mijn kindertijd denk, zijn het soms heel kleine gebeurtenissen die in mijn herinnering zijn blijven hangen en mij heel dierbaar zijn. Bijvoorbeeld dit: mijn moeder maakte onze kleren zelf. Ik was acht of negen jaar en ze had uit de resten van de stof voor mijn kleren een rokje gemaakt voor mijn pop. Het lag klaar op de strijktafel als ik van school kwam. Het beeld zie ik nog voor me en het maakte op mij een diepe indruk, want ze had dat voor mij gemaakt omdat ze wist dat ik daar gelukkig mee zou zijn en voor mij wilde het ook zeggen dat ze de hele dag aan mij had gedacht.

Toch was ik niet echt een poppenmeisje. Aan de andere kant wilde ik ook geen jongen zijn, ik wilde echt een meisje zijn. Maar opgroeien tussen twee jongens had natuurlijk gevolgen. Ik heb zeer weinig meisjesboeken gelezen. Ik las dezelfde boeken als mijn broers. Tot vandaag herlees ik de eerste Karl Mays. Ik heb ze allemaal gelezen: Old Shatterhand en Winnetou, Arendsoog. En dan Tom Playfair van de Amerikaanse jezuïet

Francis Finn. De meeste mensen zullen de boeken van Finn wel niet meer kennen. Dat was eigenlijk heel stichtelijke lectuur, maar ook spannend.

Ik heb altijd geleefd met kinderen die ouder waren: ik was één jaar jonger dan de kinderen in de klas. Ik ben immers één jaar vroeger uit de kleuterklas naar het eerste leerjaar gegaan. Volgens mijn opa omdat ik zo verstandig was, maar ik besef nu dat er vermoedelijk te weinig kinderen waren voor de eerste klas. Ik ging graag naar school, eigenlijk niet zozeer voor de lessen zelf. Ik geef toe dat ik altijd wat geteld heb: met Kerstmis waren er wat kleine tekorten. Maar dat haalde ik wel in, want mijn grote angst was zittenblijven. Dan was ik al mijn vriendinnen kwijt.

EEN BREDE SCHOOL

In de onderwijsdebatten gaat het ook al enige tijd over ‘de brede school’, waar kinderen na de lessen kunnen blijven om er te sporten, creatief te zijn en ontspanning te zoeken. In de jaren zestig waren veel katholieke scholen zo. Er was een jeugdbeweging aan verbonden, een toneelgroep, een zangkoor en vaak ook sportclubs. Uiteraard een sportclub van de zuil.

Daarin speelde Sporta - afkorting van Sportapostolaat - een grote rol. De norbertijn Anton van Clé begint ermee in 1936. Hij verdedigt de sociale rechten van atleten. Vanaf 1949 komen er plaatselijke afdelingen, later Sporta-bedevoarten en Sporta-jeugdkampen. Sporta ijvert voor

‘sport voor allen’ binnen een correct kader en aan een correcte prijs. Met de sportkampen en jeugdvakanties worden tegenwoordig jaarlijks meer dan vijftienduizend jongeren bereikt. Ook To Walk Again, de stichting van de verlamde atleet Marc Herremans, heeft ondertussen een plaats in het centrum van Tongerlo en dat van Merelbeke.

Die groep waarin ik me zo goed voelde, was voor mij het belangrijkste. Eigenlijk was alles rond die school belangrijk: de activiteiten, de sport, de vriendschapsbanden. We organiseerden daar ook veel zelf. In Sint-Bavo was er eerst enkel sport voor de internen, na de schooluren. Toen ik vijftien was, hebben we met een groepje klasgenoten sport voor de externen georganiseerd, gewoon omdat we boos waren dat er voor ons geen aanbod was.

Als ik eraan terugdenk, was het toch wel knap wat we deden. Elke zaterdag organiseerden we sport voor een honderdtal kinderen. We deden dat natuurlijk niet alleen. We werden geholpen door een jonge leerkracht LO en twee van haar vrienden en door Monica van Kerrebroeck, die toen een jonge lerares was. We haalden allemaal een diploma sportmonitrice zodat we zelf ook sportinitiatie konden geven. Met de hulp van Sporta en haar bezieler in Gent, de dominicaan Van Daele, hebben we zelfs twee sportkampen op school georganiseerd.

Hoewel ik altijd zwaarlijvig geweest ben, heb ik steeds veel sport gedaan, omdat ik uiterst lenig was. Mijn sporten waren werpsporten en teamsporten: handbal, basketbal. Ik werd nooit gepest omdat ik dik was, wel geplaagd door mijn broers. Maar niet op school, niet in de jeugdbeweging. Misschien durfden ze niet. Ik was heel mondig en de groep rond mij beschermde me ook wel. Ik was een leidersfiguur en dan ben je vanzelf

minder onderhevig aan gepest. Omdat ik niet zo erg bezig was met mijn uiterlijk, waren de nadelen van mijn molligheid niet erg groot.

Jongens interesseerden me niet al te veel, ik had het ook zo druk met alle mogelijke schoolse en buitenschoolse activiteiten. Ik werd wel af en toe verliefd, maar eigenlijk heb ik maar één echte partner gehad en dat is mijn man. Ik wist ook zeker: als ik de juiste niet vind, maak ik mijn leven alleen. Je moet ook keuzes maken als je een relatie hebt. Maar ik ben op de juiste gevallen.

Naast de school was er de – voor mij zo belangrijke - jeugdbeweging. Dezelfde redenering bij mijn vader: er moest een goede jeugdbeweging gekozen worden. Na de parochiale Chiro ben ik bij de gidsen in Gent gegaan. Scouting lag me beter dan Chiro. Chiro vroeg en vraagt ook veel meer van je vrije tijd: de leiding daar vormt één groep die ook buiten de vergaderingen bijeenkomt, samen uitgaat. Voor heel veel kinderen en jongeren is dat perfect. Maar niet voor mij.

Scouting gaf naar mijn gevoel sneller meer verantwoordelijkheid. Zo ging je als jonge patrouilleleidster met je groepje op dagtocht met enkel wat kleingeld en een stafkaart. En eens in de leiding werden concrete afspraken gemaakt in het team, zodat er ook nog ruimte was voor andere engagementen. Je bereidde één vergadering per maand voor, de andere zondagen deden anderen dat. Ik ben er heel gelukkig geweest. Nu nog krijg ik kippenvel als ik het beloftelied hoor zingen. Ik ben in de jeugdbeweging gebleven tot het vierde jaar van de universiteit. Dan werd het te druk: rechten studeren gecombineerd met criminologie en notariaat en daarbij de jong-CVP.

Mijn totem was ‘Zorgzame Rikki Tikki Tavi’. Het figuurtje Rikki Tikki Tavi is een mangoest uit het Jungleboek van Robert Baden Powell. In een totem staat het figuurtje symbool

voor je manier van optreden, het adjectief erbij vertelt iets over je karakter. Ik vind nog altijd dat het klopt, een mangoest als Rikki Tikki Tavi is met allerlei dingen bezig, een beetje hyperkinetisch zelfs. En dat zorgzame blijft tot vandaag. Daarom ga ik ook volledig akkoord met wat Bea Cantillon ooit zei: ‘Wat je uit jeugdbeweging overhoudt, is dat je niet kijkt naar degene die voorop loopt, maar zorgt dat de laatste mee kan.’

Dat zorgzame zit echt in mij. Zelfs toen ik nog klein was, kwamen andere kinderen met hun vragen bij mij. Dat ging door op school en aan de universiteit. Zolang ik me herinner, ben ik altijd een soort ‘biechtmoeder’ geweest.

DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG

.....
Als hoofd van het VSKO zit Mieke Van Hecke uiteraard dicht bij vragen over opvoeding vandaag. Alleen: het antwoord is niet zo eenvoudig.
.....

Als ik vandaag terugkijk, is er veel veranderd, in positieve en negatieve zin. Op vele vlakken zijn we erop vooruitgegaan. Mijn generatie heeft het veel beter dan mijn ouders. Jongeren vandaag hebben ook veel meer kansen. Ze kunnen studeren, reizen, zichzelf ontplooien. Ze zijn assertiever.

Kinderen en jonge mensen worden vandaag ook beter gevolgd. Er wordt geklaagd over het labelen van kinderen. Maar vroeger vielen kinderen uit omdat ze als dom werden gezien, terwijl ze met de juiste aanpak wel iets hadden kunnen bereiken. Maar toen was dat niet bekend en er werd aanvaard dat er nu eenmaal domme mensen bestonden, zoals er slimme mensen bestonden. Daarnaast waren er

toch veel die de kansen niet kregen. Mijn moeder was daar een goed voorbeeld van en ze was zeker geen uitzondering.

Vandaag schiet het misschien wat door en beginnen te veel jongeren aan hogere studies die ze niet aankunnen. En toch, een bijna gratis toegang tot onderwijs is democratisch gesproken een grote verworvenheid. Nog zo'n positieve verworvenheid zijn de stappen die worden gezet om de moeilijkheden van getalenteerde kinderen met een beperking zo veel mogelijk uit de weg te ruimen.

Negatief is dat een kind dat die talenten niet heeft té vaak té veel wordt gepusht. Dat maakt een kind en zijn ouders ongelukkig. Leren omgaan met het feit dat je kind niet zo begaafd is, is moeilijk maar wel in het belang van dat kind. Het aanvaarden van tekorten is een belangrijke les, ook voor de kinderen.

Van kinderen wordt vandaag zo ontzettend veel gevraagd. Ze volgen muziekschool, doen aan sport, gaan naar de jeugdbeweging, moeten goed presteren op school, desnoods via betaalde bijlessen. Ze moeten in alles goed zijn. Het verwachtingspatroon van de ouders en het maatschappelijk aanzien spelen daarbij een determinerende rol. Positief is wel dat ouders hun kinderen alle kansen willen geven, kansen die ze zelf meestal niet hebben gehad. Maar breken al die activiteiten niet te veel in in de vrije tijd van kinderen? Mogen die zich nog eens vervelen?

Natuurlijk, opvoeden zoals vroeger werkt niet meer. Toen gingen ouders ervan uit dat enkel zij wisten wat goed voor ons was, en dat gebeurde. Vandaag wordt er onderhandeld, geargumenteed. Dat is ook positief want ouders denken nu meer na over regels en geven verantwoording. Kinderen leren nadenken en worden gesprekspartners. Dat is goed: gezag moet je verdienen en in een opvoedingsrelatie moet er een gezag zijn.

Kinderpsychiater Peter Adriaenssens zei eens: ‘Een kind wil vastgehouden worden en het recht hebben zich los te maken.’ Schitterend toch? Een kind moet het recht hebben om opstandig te worden en te kiezen om het zelf te doen. Maar daar hoort ook bij dat een kind wil vastgehouden worden: ouders zijn ouders, leiders, begeleiders. Dat houdt in dat je biedt en verbiedt, niet dat je de beste vriend bent. Als mensen me zeggen dat hun dochter of zoon hun beste vriendin of vriend is, moet ik echt op mijn lippen bijten om niet te reageren.

Aan de andere kant hebben kinderen en jongeren het dan weer moeilijk met regels. Dat is een gevolg van verkeerd begrepen rechten. Opvoeden betekent toch ‘het leren aanvaarden van regels’? Dat is trouwens een deel van het succes van het katholiek onderwijs, waar kinderen traditioneel een vast kader aangeboden krijgen.

Mensen vragen me vaak wat ik denk van die zogenaamde ‘jeugd van tegenwoordig’. Ik vind dat een moeilijk te beantwoorden vraag. Om te beginnen sta ik er niet dicht genoeg bij. Mijn kinderen zijn te groot, mijn kleinkinderen te klein om binnen het begrip ‘jeugd van tegenwoordig’ te vallen. Ik kan daar dus enkel iets over zeggen op basis van rapporten, verslagen en van wat mensen uit het onderwijs me vertellen.

Het blijkt dat heel veel kinderen zich niet echt goed in hun vel voelen. Daar zijn vele redenen voor. Meest genoemd wordt de problematiek van kinderen in problematische echtscheidingsituaties, kinderen in nieuw-samengestelde gezinnen en kinderen in een kwetsbare sociaaleconomische omgeving. Ik stel enkel vast dat gezinnen het soms heel zwaar hebben om die nestwarmte te geven aan hun kinderen.